

N:o 22.

Af Herr **Wallenberg**: *Om beviljande af räntegaranti för amorteringsobligationer, utfördade af svenska jernvägsaktiebolag m. m.*

Med hänvisande till den mera fullständiga motivering och lemnade sakrika upplysningar, som igenfinnas i Herr C. Hammarhjelm's motion, N:o 30, vid nästlidne riksdag, vågar jag ånyo påkalla Riksdagens uppmärksamhet på nödvändigheten att vidtaga lämpliga åtgärder för att lindra det betryck, som många svenska näringsgrenar iråkat och hvars yttersta orsak icke endast torde få sökas i ogynsamma konjunkturner för afsättningen af svenska produkter i utlandet, utan jemväl i det förhastade jernvägsbyggandet, vida utöfver våra krafter.

Att detta jernvägsbyggande, såsom det hos oss bedrifvits både för allmän och enskild räkning, visat sig redan nu hafva varit tilltaget i en öfvermåttan stor skala i jemförelse med den korta tid, under hvilken sagda arbeten blifvit utförda, det inses nu och erkännes af alla, och den på rikssalen församlade Riksdagen var i tillfälle att inhemta, att *anledningen* till de rådande bekymren blifvit uppmärksamnad äfven i trontalet.

En hvar, som anser att en måttlig hjälp i rättan tid är en utgift, som verkar ojemförligt kraftigare än en mångdubbel hjälp, lemnad för sent, måste skänka den största uppmärksamhet åt de faror, som nu hota näringslifvets jemna utveckling.

Den 31 December 1878 utgjorde statens för trafik öppnade jernvägar 160,9 mil och de enskilda jernvägarne 322,8 mil. Man finner häraf

att snart femhundra mil jernväg trafikeras i vårt land, och då man besinnar på huru kort tid dessa storartade byggnader blifvit utförda, så inses lätt att ansträngningarne blifvit gjorda utan att så noga beräkna krafterna. Hänförelsen för den idén, att medelst jernvägar närma de olika landsdelarne till hvarandra, har varit stor och oemotståndlig. Statsmakterna hafva äfven gripits af densamma och på alla upptänkliga sätt uppmuntrat enskilda att följa exemplet. Häruti ligger kanhända en moralisk förpligtelse för statsmakterna att, då hjälp behöfves, icke visa en allt för stor tillbakadragenhet. Det är en betänkelig företeelse, när värdeförminskning af egendom, som kostat hundratals millioner, plötsligen inträffar till den grad, att man nära nog anser samma egendom alldeles värdelös. Detta synes nu vara förhållandet med större delen af de kapital, som blifvit nedlagda i enskilda jernvägar.

Sätten att hindra den häraf uppkomna tryckta ställningen kunna vara flera, men jag tillåter mig föreslå ett, som med framgång i andra länder blifvit försökt och som kanske är det minst betungande och efter min uppfattning icke ådrager staten någon nämnvärd uppoffring. Detta sätt vore att under en jemförelsevis kortare tid, som jag föreslår böra bestämmas till tjugu år, lemna räntegaranti för jernvägsaktiebolags obligationsskuld, på det att trafiken under tiden må hinna växa till, så att våra enskilda jernvägar, så väl som statens, icke längre må anses såsom en tryckande börda, utan såsom ett tidsenligt ypperligt kommunikationsmedel.

Då man med visshet tror sig kunna påräkna, att Kongl. Maj:t aflåter nådig proposition angående in-teckning i jernväg, och således den frågan på ett tillfredsställande sätt blifver löst, så kan derigenom för de utgifter, staten kommer att vidkännas till följd af lemnad räntegaranti för utevarande obligationer, full säkerhet vinnas, och således hela statens mellankomst inskränka sig till räntefria förskott, hvilka staten återbekommer, när tiden, under hvilken räntegarantien blifvit lemnad, tilländagått.

På grund af hvad jag anført, beder jag vördsamt få föreslå, det Riksdagen behagade besluta:

att öfverlemna till Kongl. Maj:t att i de fall, han finner lämpligt, för en tid af högst tjugu år bevilja räntegaranti för amorteringsobligationer, utfärdade af de svenska jernvägsaktiebolag, som derom göra under-

dånig anhållan; och torde bland vilkoren, som Kongl. Maj:t närmare bestämmer, böra ingå:

a) att räntegarantien för hvarje år begränsas till skillnaden mellan jernvägens nettobehållning af trafiken och jernvägsbolagets uti obligationerna förskrifna ränta till högst fem procent;

b) att såväl jernvägsaktiebolaget som obligationsinnehafvarne tillerkänna staten, för dess med anledning af räntegarantien gjorda utlägg, första inteckning i jernvägen såsom säkerhet framför redan upptagna obligationslån; hvaremot staten icke skall beräkna ränta på sina utlägg i och för den lemnade garantien;

c) det eller de jernvägsaktiebolag, som komma i åtnjutande af denna fördel, skola vara underkastade den särskilda kontroll å trafiken, som Kongl. Maj:t kan finna nödigt, och skall det jemväl förbehållas Kongl. Maj:t rättigheten att, med jernvägsaktiebolagets utslutande under den tid räntegarantien fortfar, genom Kongl. Trafikstyrelsen låta besörja trafiken å sådan jernväg;

d) till bestridande af kostnaderna för ifrågakommande utgifter med anledning af den räntegaranti, Kongl. Maj:t kan finna för godt att bevilja, skall Riksdagen bemyndiga Riksgäldskontoret att såsom tillfälligt lån mot obligationer på fem à tio år upptaga och på Kongl. Maj:ts requisition tillhandahålla erforderliga belopp.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1879.

A. O. Wallenberg.
